

3. LEKCE

EKONOMIKA S NÁMI SMÝKÁ

AUTOR

Lenka Petýrková

AKTIVITA V KOSTCE

Studenti se v aktivitě seznámí s ekonomickým ukazatelem HDP, jeho vypovídací schopností a užitím. V první hodině plní úkoly z pracovního listu – naučí se počítat HDP tzv. výdajovou metodou, zjišťují HDP a HDP na hlavu vybraných zemí. Dále se dozví o fungování rozpočtu Evropské unie – odhadují, které země jsou největšími a nejmenšími přispěvateli do rozpočtu a jak se evropské peníze přerozdělují. Ve druhé hodině si studenti přečtou články o krizových situacích v ekonomice a na základě vlastní analýzy si připraví diagram příčin a důsledků příslušné situace, včetně dopadu daných událostí na HDP.

Souvislosti s hrou Evropa 2045, kdy lekci použít:

Aktivitu je vhodné zařadit hned v prvních kolech hry, aby studenti uměli pracovat s ekonomickými daty a událostmi, které je ve hře potkají.

CÍLE AKTIVITY

Makroekonomické ukazatele jako např. HDP se objevují denně ve zpravodajství a to nejen ve smyslu ekonomického ukazatele, ale často také jako indikátor vyspělosti států atp. Je proto důležité, aby studenti tyto informace nepřijímali automaticky, ale zamysleli se nad tím, jak je tento ukazatel tvořen a o čem vlastně vypovídá.

Studenti by měli být na konci lekce schopni rozpoznat silné i slabé stránky ukazatele HDP, znát postup výpočtu výdajovou metodou a z běžných novinových článků odvodit, jak určitá událost ovlivní výši HDP. Zároveň by měli získat povědomí o tom, jak HDP souvisí s rozpočtem EU.

ČASOVÁ NÁROČNOST

příprava učitele: 30 min.
práce ve vyučování: 45+45 min.
příprava studentů mimo výuku: –

POMŮCKY

Pomůcky obsažené v balíčku:

Příloha 1 – Pracovní list pro studenty

Příloha 2 – 3 novinové články (kompletní příloha se všemi 4 novinovými články je k dispozici na http://www.evropa2045.cz/ke_stazeni.php)

Příloha 3 – Ukázka řešení aktivity 2

Pomůcky, které je třeba dále připravit:

- přístup na internet (1. hodina: vyhledání dat k samostatné práci)
- fixy, velká čtvrtka (arch papíru)

- webové stránky Českého statistického úřadu: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produkty_\(hdp\)](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produkty_(hdp))
- webové stránky Evropské komise o rozpočtu EU (pouze v AJ, NJ, FJ): http://ec.europa.eu/budget/budget_glance/what_for_en.htm
- hodnoty a hodnocení v ekonomii: <http://www.rvp.cz/clanek/389/1277>
- Holman, R. Makroekonomie - Středně pokročilý kurz. Praha: C. H. Beck, 2004.

POPIS AKTIVITY

Postup při zadávání

1. vyučovací hodina

Aktivita 1: HDP – pracovní listy

Na začátku hodiny rozdáme studentům pracovní listy (příloha 1) a vysvětlíme jim pojem HDP. Pak společně se studenty pracujeme na uvedených šesti úkolech.

Metodická poznámka: U úkolu 1 vysvětlíme studentům zjednodušeně výdajovou metodu výpočtu HDP, vzorec napíšeme na tabuli, aby ho měli studenti stále před očima:

HDP = spotřeba lidí (nákupy zboží a služeb) + investice firem + veřejné výdaje na zboží a služby + tzv. čistý vývoz (hodnota vývozu - hodnota dovozu). Pro Aktivitu 2 je velmi důležité, aby studenti tuto metodu znali.

U úkolu 6 je vhodné se studenty prodiskutovat problematičnost ukazatele HDP. Při diskusi vycházejte z argumentů, které jsou uvedeny v odstavci u tohoto úkolu:

- *HDP neodráží míru blahobytu (volný čas, znečištění životního prostředí – př. v 80. letech české elektrárny spalovaly hnědé uhlí s vysokým obsahem síry. Zvyšovala se sice produkce elektřiny a tedy i HDP, ale lidé v okolí nemohli dýchat a byli často nemocní).*
- *HDP neodráží bohatství (dvě země mohou mít srovnatelné HDP, ale jedna má dobře fungující síť škol, zdravotnických zařízení, silnic atd. a druhá naprosto nefungující infrastrukturu).*
- *HDP nezahrnuje netržní činnosti a šedou ekonomiku (pěstování ovoce a zeleniny pro vlastní potřeby, prostituce atd.).*

2. vyučovací hodina

Aktivita 2: Co způsobuje pokles HDP? Analýza ekonomických textů:

Rozdělíme studenty do skupin po čtyřech. Každá skupina dostane jeden z novinových článků a velkou čtvrtku. Články mají různou délku a tak můžete podle úrovně studentů přizpůsobit svůj výběr – buď na dva delší, či dva kratší. Úkolem studentů je analyzovat článek a zjistit, zda uvedené skutečnosti způsobí pokles HDP a přitom své zjištění odůvodnit.

Metodická poznámka: Analýza znamená z řečtiny rozebírat nebo rozvažovat něco zprvu nesrozumitelného. Snažte se studenty motivovat k tomu, aby se nebáli na první pohled složité články zpracovat. Při analýze se postupuje od jednoduchých pochopitelných věcí ke složitým.

Tři články jsou k dispozici v příloze, všechny pak jsou k dispozici ke stažení na následujících odkazech. Na výběr máte ze dvou delších a dvou kratších článků.

- Článek 1: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/podkuzi/_zprava/552720
- Článek 2: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/podkuzi/_zprava/514304
- Článek 3: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/publicistika/_zprava/531884
- Článek 4: <http://www.ct24.cz/ekonomika/12363-vyroba-biopliv-vytlacuje-ostatni-suroviny-ktere-pak-chybeji-na-potravinovem-trhu/>

Zadání pro studenty je následující:

- Připravte si čtvrtku (arch papíru), nahoru si opište vzorec výdajové metody výpočtu HDP, vlevo do kroužku slovo „příčina“, vpravo slovo „důsledek“. Pečlivě si přečtěte texty a do středu čtvrtky napište ústřední téma článku. Pak ke kroužkům příčiny a důsledky přiřadte jak informace z textu, tak i své vlastní úsudky.

- Dolů na čtvrtku nakonec uveďte, zda popsané skutečnosti způsobí pokles či růst HDP s odkazem na rovnici výdajové metody.

Pomocné otázky:

- *Stalo se vám někdy, že jste přestali chodit do obchodu, kde jste obvykle nakupovali? Z jakého důvodu? (Cena výrobků, kvalita, možnost výběru...)*
- *Co se stane, když jsou lidé bez práce? Utrácí stejnou sumu peněz jako dříve? Co když nemají na nájem, vodu, plyn nebo splácení úvěru? Způsobí tím problémy majitelům domů, vodárnám, plynárnám a bankám?*
- *Jaký je rozdíl mezi tím, když zkrachuje malá a velká firma?*
- *Stalo se vám někdy, že byste si řekli „dám cokoliv, jen kdybych měl tohle“? Znamená to tedy, že když je něčeho nedostatek, lidé jsou ochotni zaplatit víc?*
- *Představte si, že jste podnikatel a vlastníte obchod. Jednoho dne vám do něj udeří blesk a téměř všechno vám v něm shoří. Co uděláte, abyste se z této škody a ztráty co nejdříve dostal?*

Ukázkové řešení vytvořeného diagramu najdete v příloze 3.

Na konci hodiny skupiny studentů prezentují své analýzy (prezentace mohou následovat v blocích – všechny prezentace o jednom tématu za sebou) a diskutují společně o výsledcích.